

6

หลักสำคัญของการจัดกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมทั้งหลายทั้งมวล วิทยากรต้องมีความเข้าใจ หรือ ศึกษาในเรื่องของวิธีการต่าง ๆ อย่างดีเสียก่อน เพื่อจะช่วยให้การจัดลุล่วงไปได้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ทั้งนี้อาจจะอาศัยประสบการณ์ จากการศึกษา การทำงาน หรือ จากสื่อต่างๆ นำมาช่วย แล้วพยายามพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น องค์ประกอบต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่วิทยากรสามารถนำไปใช้ได้ ในการจัดกิจกรรม

1. กลุ่มเป้าหมาย

เพื่อประสิทธิภาพในการวางแผนจัดกิจกรรม การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย ต้องมีความระมัดระวัง พิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เช่น

1.1 เพศ เพศชาย หรือ เพศหญิง ความพอดี เท่ากัน หรือ สัดส่วนที่ใกล้เคียง กิจกรรมที่นำไปใช้ต้องไม่เป็นอุปสรรค หรือสร้างปัญหาให้ เช่น ศาสนา วัฒนธรรม ความรุนแรง ความเชื่อ

1.2 วัย เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากเพราะการจัดกิจกรรมแต่ละอย่าง ผู้เข้าร่วมต้องเป็นคนในวัยหรือระดับเดียวกัน ถ้าหากไม่มีความจำเป็นจริงๆ ไม่ควรนำเอาเด็กกับผู้ใหญ่ มาเล่นกิจกรรมร่วมกันเพราะอาจพลาด (โบราณว่าเด็กเขกหัวผู้ใหญ่)

1.3 จำนวน ในการประกอบกิจกรรมแต่ละอย่าง จำนวนผู้เข้าร่วม ต้องมีปริมาณพอสมควร ถ้าทราบได้ก่อนล่วงหน้าจะดี เพื่อการจัดกิจกรรมจะได้ทำได้ง่ายขึ้น เช่น กลุ่มใหญ่ๆ ต้องใช้กิจกรรมที่สามารถเล่นได้มาก กลุ่มเล็ก ๆ ใช้กิจกรรมง่ายๆ หรือ เป็นรายบุคคลก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะว่าจะใช้วิธีการอย่างไร

1.4 ประสบการณ์ ข้อมูลของผู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต้องมีการศึกษาล่วงหน้าก่อนว่า เคยมีประสบการณ์ หรือ การศึกษา มาก่อนหรือไม่ ไม่ควรเน้นเรื่องปมเด่น ปมด้อย แต่ละบุคคลไม่ควรนำมาเป็นตัวอย่างเปรียบเทียบเพราะไม่มีใครชอบการนำเอาปมด้อยของตัวเองมาเป็นตัวอย่างให้คนอื่นหัวเราะ แต่ถ้าหากพบคนมีปมเด่น ควรนำมายกตัวอย่างพร้อมทั้งให้พูดถึงสาเหตุที่เขามีปมเด่นนั้น ผู้นำกิจกรรมควรจะให้เกียรติแก่ทุกคน ตัวอย่างที่เป็นผลกระทบต่อจิตใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ควรหลีกเลี่ยง มิฉะนั้นการเล่นกิจกรรมจะสะดุด หมดความสนุก แต่การปฏิบัติใดๆ ก็ตาม ผู้นำกิจกรรมควรสร้างบรรยากาศให้มีความสุข สนุกสนาน พร้อมเสียงหัวเราะได้ จะทำให้ประสบผลสำเร็จไปได้ด้วยดี

2. เวลา

เวลาเป็นตัวกำหนดกิจกรรมแต่ละอย่าง เป็นตัวแปรที่สำคัญ ผู้เป็นผู้นำกิจกรรม ควรจะมีตารางกำหนดเอาไว้ สามารถยืดหยุ่นได้พอสมควร ถ้าไม่เสียประโยชน์มากนัก สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในเรื่องของเวลา คือ

2.1 เวลามาก หรือเวลาน้อย โดยหลักแล้วต้องขีดตารางเป็นเกณฑ์ เพื่อ กิจกรรมจะได้ทำได้หลากหลาย การเลือกกิจกรรมต้องให้พอดีกับเวลาอาจเหลือเวลาไว้บ้างเพื่อ การเปลี่ยนอิริยาบถ เช่น เวลา 45 นาที กิจกรรมที่ใช้ไม่ควรเกิน 4 อย่าง พยายามเปลี่ยนรูปแบบ กิจกรรมให้มากเพื่อความสนุก ไม่น่าเบื่อ ซ้ำซาก

2.2 ช่วงของเวลา (เช้า สาย บ่าย หรือ ค่ำ) การเลือกกิจกรรมต้องมีหลัก โดยเฉพาะจิตวิทยาต้องนำมาใช้ กิจกรรมใดสามารถใช้ได้ตอนเช้า สาย บ่าย หรือ ค่ำ ต้อง เลือกพื้นที่ให้ถูกต้อง เช่น ตอนเช้า ควรเป็นกิจกรรมเบาๆ ใช้สมองประกอบการเคลื่อนไหวบ้าง อย่าให้หนักทางร่างกาย เนื่องจากยังไม่พร้อมเพียงพอต่อการตื่นนอน

ตอนสาย บ่าย หรือ ค่ำ ต้องเพิ่มกิจกรรมทางกล้ามเนื้อให้มากขึ้น เพราะตอน เช้าใช้สมองมาแล้ว ร่างกายเริ่มมีความพร้อมในการที่จะใช้กล้ามเนื้อใหญ่เพื่อกิจกรรม มีการ เคลื่อนไหวมากขึ้น ปะทะ หรือ แข่งขัน สามารถใช้สอดแทรกได้ แต่ต้องไม่ลืม ควรมีเวลา พัก (Brake) เป็นครั้งคราวตามความเหมาะสม กิจกรรมที่ใช้ควรมีความต่อเนื่องไม่ยืดขาด

3. สถานที่

การเลือกใช้สถานที่ต้องมีความกว้างขวางพอในการที่จะบรรจุผู้ทำกิจกรรม และ มีอาณาเขตเผื่อไว้เมื่อมีความจำเป็นต้องเคลื่อนไหว หรือ เคลื่อนที่ การอภิปราย ประชุม ถ้าใน บริเวณมี วัสดุ สิ่งของ วางอยู่ เช่น โต๊ะเก้าอี้ ควรจะมีที่เก็บได้สะดวก ผู้นำกิจกรรมควร ศึกษาในเรื่องสถานที่ให้ดี แล้วจัดกิจกรรมให้พอเหมาะพอดี อย่าประมาท เพราะถ้าหากเกิด ปัญหาจะแก้ไขลำบาก

4. เครื่องอำนวยความสะดวก

เครื่องอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งอย่างหนึ่งในการทำกิจกรรมในปัจจุบัน โลกมีความเจริญมาก เครื่องอำนวยความสะดวกมีการพัฒนา ช่วยทำให้การทำกิจกรรม มีความง่ายขึ้น และสามารถทุ่มเวลาในการเสนอเนื้อหาวิชา การใช้เครื่องอำนวยความสะดวกทั้งหลาย ควรมี การศึกษาทดลองก่อนเสมอ เพื่อจะได้รู้วิธีการ ข้อผิดพลาดจะได้ไม่มี การวางจุด สถานที่ นุ่มต่างๆ ควรมีความเหมาะสมต่อการใช้ เมื่อมีการชำรุด เสียหาย จะซ่อมหรือเก็บไว้ได้อย่างไร

5. กิจกรรม

กิจกรรมเป็นตัวจักรสำคัญ ที่เชื่อมต่อระหว่าง ผู้ร่วม ผู้นำ เวลา เครื่องอำนวยความสะดวก เป้าหมายที่ได้วางไว้จะบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ขึ้นอยู่กับกิจกรรม การเลือกกิจกรรมต้องมีความรอบคอบ และต้องยึดถือความสนุกสนานเป็นหลัก การเลือกกิจกรรมมีหลักดังนี้

- 5.1 กิจกรรมมีหลากหลายรูปแบบ
- 5.2 กิจกรรมมีความต่อเนื่อง
- 5.3 กิจกรรมสามารถเล่นได้มาก
- 5.4 กิจกรรมมีความสนุกสนาน
- 5.5 กิจกรรมมีวิธีการเสริมสร้างแนวความคิดต่าง ๆ
- 5.6 กิจกรรมมีลักษณะท้าทาย หรือ เชิญชวนให้เล่น
- 5.7 กิจกรรมสามารถบ่งบอกการวัดผลได้ในตัวของมันเอง

ข้อแนะนำในการเตรียมตัว การจัดการเล่นเกมสำหรับเด็กเล็ก มีดังต่อไปนี้ ⁽¹⁾

1. ควรมีเกมหลายชนิด
2. อย่าทำให้เกมล่าช้า หรือ ชักช้า
3. อย่าเลือกเกมที่มีเสียงดังอีกทีก็จนเกินไป
4. พยายามหลีกเลี่ยงกิจกรรมคนเดียว
5. ควรเขียนรายการไว้ล่วงหน้า
6. เตรียมพร้อมทุกอย่างสำหรับทุกเกม
7. ควรมีรางวัลชิ้นเล็กๆ เป็นจำนวนมาก ๆ

⁽¹⁾ อบรม สันนิบาต, การจัดปาร์ตี้ และเกมสำหรับเด็ก. โอเดียนส์ไตร์ วังบูรพา, กรุงเทพฯ, 2523, 138 หน้า.